

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			1(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Rättigheter för döva och teckenspråkiga

Denna promemoria är tänkt som stöd för Svenska kyrkans församlingar och stift, i synnerhet dem som arbetar med teckenspråkig verksamhet. Vi har sammanställt de lagar som gäller för frågor kring teckenspråk och funktionsnedsättning. Vi har också lagt till delar från två andra dokument som delvis behandlat samma fråga, när det gäller svensk funktionshinderpolitik och rättighetsbaserat arbete.

På vissa ställen står lagtexten för sig själv, ibland finns det en sammanfattning av den del av lagen som har att göra med just dessa frågor. Sammanfattningarna är hämtade från Handsams webbplats. Den webbplatsen innehöll en sammanställning av lagar om funktionsnedsättning. Eftersom fokus i denna promemoria är döva och teckenspråkiga har vi utlämnat några lagar som inte gäller för just döva.

Vår avsikt har inte varit att göra en översikt som är garanterad heltäckande, utan att samla relevanta lagrum.

I de fall där sammanfattning av lagen gjorts, eller deras betydelse för Svenska kyrkan beskrivits handlar det om tolkningar och författarna kan inte garantera deras korrekthet.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			2(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Innehållsförteckning

ORDFÖRKLARINGAR	3
MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER	4
DEN SVENSKA FUNKTIONSHINDERPOLITIKEN	4
VIKTIGA PRINCIPER I FN-KONVENTIONEN	4
STATLIGA MYNDIGHETER	5
KYRKOR OCH SAMFUND OCH FRÅGOR OM ÖKAD TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED OLIKA SLAG AV FUNKTIONSNEDSÄTTNING	5
LAGAR OCH FÖRORDNINGAR	7
SPRÅKLAG (2009:600)	7
DISKRIMINERINGSLAG [2008:567]	8
FÖRVALTNINGSLAGEN [1986:223]	8
KOMMUNALLAGEN [1991:900]	9
SOCIALTJÄNSTLAG (SOL) [2001:453]	9
LAG [1993:387] OM STÖD OCH SERVICE TILL VISSA FUNKTIONSHINDRADE (LSS)	10
LAG OM FÄRDTJÄNST [1997:736]	10
SOCIALFÖRSÄKRINGSBALK [2010:110]	10
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSLÄG [1982:763]	11
SKOLLAG [2010:800 / 1100?]	11
FÖRORDNING (1997:1158) OM STATS BIDRAG FÖR TECKENSPRÅKSUTBILDNING FÖR VISSA FÖRÄLDRAR	12
ARBETSMILJÖLAGEN [1977:1160]	12
FÖRORDNINGEN [1987:409] OM BIDRAG TILL ARBETSHJÄLPMEDEL M.M.	12
FÖRORDNINGEN [2000:630] OM SÄRSKILDA INSATSER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSHINDER SOM MEDFÖR NEDSATT ARBETSFÖRMÅGA	12
FÖRORDNING (2001:526) OM DE STATLIGA MYNDIGHETERNAS ANSVAR FÖR GENOMFÖRANDE AV FUNKTIONSHINDERPOLITIKEN	13
RADIO- OCH TV-LAG [2010:696]	13
FÖRVALTNINGSPROCESSLAGEN [1971:291]	14
RÄTTEGÅNGSBALKEN [1942:740]	14

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			3(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Ordförklaringar

Förordning

En förordning är en bestämmelse från regeringen. Den kan vara en kompletterande föreskrift till en viss lag. Den kan även handla om verkställande av lagar och om sådant som enligt grundlagen inte ska behandlas i särskilda lagar.

Funktionsnedsättning

Socialstyrelsen definierar funktionsnedsättning på [sin webbplats](#):

Funktionsnedsättning [definieras] som nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

I kommentarfältet [i ”termbanken”] angavs: ”En funktionsnedsättning uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur [...]”.

Funktionshinder

Socialstyrelsen definierar funktionshinder på [sin webbplats](#):

Funktionshinder utgör numera en egen term och definieras som en: ”begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen”.

I kommentarfältet anges: Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen”.

Handikapp definieras inte, utan avråds som synonym till funktionsnedsättning respektive funktionshinder.

I 5 § Diskrimineringslagen (2008:567) definieras funktionshinder på följande sätt:

I denna lag avses med [...]

4. funktionshinder: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå [...]

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			4(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Mänskliga rättigheter

Den svenska funktionshinderpolitiken

Riksdagen fastställde i maj 2000¹, efter förslag av regeringen, följande övergripande mål för funktionshinderpolitiken:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- ett samhälle som utformas så att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga i samhällslivet,
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, män och kvinnor med funktionsnedsättning.²

I den strategi för funktionshinderpolitiken regeringen redovisade våren 2011 anges att dessa övergripande mål ligger fast, att de är ständigt aktuella och att de inte har någon bortre tidsgräns.³

Dessa nationella mål kan sägas konkretisera den FN-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som Sverige ratificerat och som trädde i kraft för Sveriges del den 14 januari 2009.⁴ Konventionen tillför inga nya rättigheter, utan bekräftar endast de rättigheter personer med olika slag av funktionsnedsättning har enligt andra FN-konventioner om mänskliga rättigheter.

Målen och förpliktelserna enligt konventionen är bindande för verksamheter inom det allmänna, men inte för privat (eller motsvarande) verksamhet. Samtidigt kan man dock hävda att de är moraliskt förpliktigande, i den meningen att verksamheter som inte beaktar dem ”bryter” mot grundläggande demokratiska värden.

Viktiga principer i FN-konventionen

Bland viktiga principer som rör teckenspråkiga kan följande nämnas.

- **Förbud mot diskriminering** på grund av funktionsnedsättning (artikel 5).
- **Barn med funktionsnedsättning**
Staterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder som behövs för att säkerställa att barn med funktionsnedsättningar åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på lika villkor som andra barn (artikel 7).

¹ Socialutskottets betänkande 1999/2000:SoU14, riksdagsprotokoll 1999/2000:120, riksdagskrivelse 1999/2000:240.

² Prop. 1999/2000:79 Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, s. 23.

³ En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016 (S 2012:028), s. 4.

⁴ Sveriges internationella överenskommelser (SÖ) 2008:26.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			5(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

- **Tillgänglighet**
Staterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång, på lika villkor som andra, till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation (artikel 9).
- **Rätt att leva självständigt och delta i samhället**
Rätt att leva i samhället med samma valmöjligheter som andra personer (artikel 19).
- **Främja yttrandefrihet och åsiktsfrihet**
Bland annat genom att godta och underlätta användningen av teckenspråk i offentliga sammanhang och erkänna och främja användning av teckenspråk (artikel 21).
- **Rätt till utbildning**
Rätten till utbildning inkluderar att staterna ska underlätta inläring av teckenspråk och främja dövsamhällets språkliga identitet. Skälig anpassning ska erbjudas utifrån personliga behov. Vidare ska utbildning ges på de mest ändamålsenliga språken och på ett sådant sätt att den maximerar kunskapsrelaterad och social utveckling. Åtgärder ska vidtas för att anställa lärare som är kunniga i teckenspråk. Personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till allmän högre utbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning och livslångt lärande utan diskriminering och på lika villkor som andra. (artikel 24)
- **Erkännande av kultur och identitet**
Rätt att på lika villkor som andra få erkännande av och stöd för särskild kulturell och språklig identitet, däribland teckenspråk och dövas kultur (artikel 30).

Statliga myndigheter

Myndigheter under regeringen har sedan 1 september 2001, att utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de handikappolitiska målen. Härvid ska myndigheterna särskilt verka för att deras verksamhet, information och lokaler är tillgängliga för personer med olika slag av funktionsnedsättningar. I detta arbete ska Förenta nationernas standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet vara vägledande (SFS 2001:526).

Kyrkor och samfund och frågor om ökad tillgänglighet för personer med olika slag av funktionsnedsättning

Krav på tillgänglighet för personer med olika slag av funktionshinder inom kyrkor och samfund är de samma som gäller för övrig privat driven verksamhet. De lagstadgade bestämmelserna begränsar sig i stort till föreskrifterna i plan- och bygglagen. Dessa gäller dock endast personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga och då bara om de är enkla att avhjälpa.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			6(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Samtidigt som de föreskrifter som gäller verksamheter inom det allmänna inte är juridiskt bindande för verksamheter inom det privata, så är det utifrån demokratiska värderingar rimligt att hävda att de är moraliskt förpliktigande. Ett sådant resonemang tillämpat på kyrkor och samfund torde dock, enligt vår åsikt, bli för snävt eftersom det är skillnad på vad kyrkor och samfund säger sig vilja erbjuda i förhållande till exempelvis en privat näringsidkare.

Som vi ser det måste kyrkor och samfund basera sina insatser för ökad tillgänglighet för personer med olika slag av funktionsnedsättning på det budskap de förmedlar till människor, eftersom detta ytterst är en fråga om trovärdighet för samfunden. Reduceras frågan till praktiska frågor om ekonomi, lokaler etc. uppstår en diskrepans mellan budskapet och verksamheten som i sin förlängning torde komma att negativt påverka trovärdigheten.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			7(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Lagar och förordningar

[Språklag \(2009:600\)](#)

Här följer de delar av språklagen som rör svenskt teckenspråk. Lagtexten får tala för sig själv:

1 § I denna lag finns bestämmelser om svenska språket, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Lagen innehåller även bestämmelser om det allmännas ansvar för att den enskilde ges tillgång till språk samt om språkanvändning i offentlig verksamhet och i internationella sammanhang.

2 § Syftet med lagen är att ange svenskans och andra språks ställning och användning i det svenska samhället. Lagen syftar också till att värna svenskan och den språkliga mångfalden i Sverige samt den enskildes tillgång till språk.

3 § Om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

[...]

9 § Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

[...]

14 § Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Därutöver ska

1. den som tillhör en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket, och
2. den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket.

Den som har ett annat modersmål än de språk som anges i första stycket ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

15 § Det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk enligt 14 §.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Språklagen reglerar det allmännas ansvar och därför har Svenska kyrkan inga särskilda lagstiftade skyldigheter på området. Däremot finns det i 57 kap. 5 § i kyrkoordningen en bestämmelse som säger att församlingar, i församlingsinstruktionens pastorala program, ska behandla sin verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			8(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

I kap 36 §7 står också att ”Kyrkliga organ ska i vissa fall ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska.”

[Diskrimineringslag \[2008:567\]](#)

Funktionsnedsättning, inklusive dövhet och nedsatt hörsel, är en av diskrimineringsgrunderna.

Lagen gäller inom områdena: arbetslivet, utbildning, arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag, start eller bedrivande av näringsverksamhet samt yrkesbehörighet, medlemskap i vissa organisationer, varor, tjänster och bostäder, allmän sammankomst och offentlig tillställning, hälso- och sjukvården samt socialtjänsten, socialförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringen och studiestöd, värnplikt och civilplikt samt offentlig anställning.

Skäligt stöd och anpassning krävs inom arbetslivet och avseende lokaler inom högskoleutbildning.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Svenska kyrkan verkar inom många av lagens områden och omfattas därmed av lagen. Det innebär till exempel att kyrkan som arbetsgivare eller utbildare ska genom ”skäliga stöd- och anpassningsåtgärder” se till att en arbetstagare eller student med funktionshinder ska komma i ”en jämförbar situation med personer utan sådant funktionshinder.”

Svenska kyrkan har även en del myndighetsutövning såsom begravningsverksamheten och vigslar och även här är det viktigt att ta hänsyn till diskrimineringslagen.

[Förvaltningslagen \[1986:223\]](#)

I 4–5 §§ förvaltningslagen finns bestämmelser om myndigheternas serviceskyldighet. I 4 § stadgas att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälp ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Enligt 5 § ska myndigheterna ta emot besök och telefonsamtal från enskilda.

7 § handlar om allmänna krav på handläggningen av ärenden. Där står bl.a. att myndigheten ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt. Myndigheten ska även på andra sätt underlätta för den enskilde att ha med den att göra. I 8 § finns bestämmelser som säger att när en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, bör myndigheten vid behov anlita tolk.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Förvaltningslagen reglerar det allmännas ansvar och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen, med undantag av begravningsverksamheten där Svenska kyrkans församlingar är huvudmän med undandag av Stockholm och Tranås, samt när Svenska kyrkan utöver sitt myndighetsuppdrag som vigselförrättare.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			9(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Sedan har Svenska kyrkan ett moraliskt ansvar och bör ha minst samma ambitionsnivå i frågorna som myndigheter för att framstå som trovärdig i sin verksamhet.

[Kommunallagen \[1991:900\]](#)

I kommunallagen (2 kap 2 §) slås fast att kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Det ställs även krav på att verka för att förtroendevalda med funktionsnedsättning ska kunna delta i handläggningen av ärenden på samma villkor som andra förtroendevalda (4 kap 12a §).

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Kommunallagens 2 kap och 4 kap reglerar kommuners och landstings ansvar och påverka därför inte Svenska kyrkan särskilt. Däremot har Svenska kyrkan ett moraliskt ansvar och bör ha minst samma ambitionsnivå rörande förtroendevaldas möjligheter att få tillgång till beslutsunderlag. Detta handlar främst om Svenska kyrkans trovärdighet.

[Socialtjänstlag \(SoL\) \[2001:453\]](#)

3 kap. 2 § Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen skall bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden skall också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir lätt tillgängliga för alla.

4 kap. 1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. *Lag (2010:52)*.

5 kap. 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Lagen gäller specifikt socialtjänsten och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen. Däremot har Svenska kyrkan ett moraliskt ansvar och de organisatoriska enheterna bör ha minst samma ambitionsnivå i frågorna som berör deras eventuella bostadsbestånd för att framstå som trovärdiga i sin verksamhet.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			10(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

[Lag \[1993:387\] om stöd och service till vissa funktionshindrade \(LSS\)](#)

5 § Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

[...]

7 § [...] Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. *Lag (2005:125)*.

Enligt 15 § ska kommunen verka för att personer som omfattas av lagen får tillgång till arbete eller studier och att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för dem.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Lagen gäller för kommuner och landsting och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen. Däremot har Svenska kyrkan ett moraliskt ansvar och bör ha minst samma ambitionsnivå i att främja jämlikhet och full delaktighet i Svenska kyrkan för att framstå som trovärdig i sin verksamhet.

[Lag om färdtjänst \[1997:736\]](#)

Lagen om färdtjänst kan i flera avseenden ses som en lag som ska kompensera för bristande tillgänglighet i kollektivtrafiken. I 7 § står att tillstånd till färdtjänst ska meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Ansvaret för att utfärda tillstånd till färdtjänst sker i första hand av kommun om inte ansvaret har delegerats till landstinget.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Lagen om färdtjänst reglerar rätten till färdtjänst samt det allmännas ansvar för detta, då det är kommunen eller landstinget som utfärdar tillstånd för färdtjänst har Svenska kyrkan inget ansvar.

[Socialförsäkringsbalk \[2010:110\]](#)

Socialförsäkringsbalken innehåller bestämmelser om social trygghet genom de sociala försäkringar samt andra ersättnings- och bidragssystem, bland annat kring vårdbidrag och olika bidrag till personer med funktionsnedsättning.

Enligt 22 kap. 3 § har en försäkrad förälder rätt till vårdbidrag för barn som på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder behöver särskild tillsyn och vård

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			11(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

under minst sex månader, eller om det på grund av barnets sjukdom eller funktionshinder uppkommer merkostnader.

Enligt 50 kap. 4 § har den rätt till handikappersättning som är mellan 19 och 65 år och ”för avsevärd tid” har fått sin funktionsförmåga nedsatt och behöver hjälp av annan i sitt dagliga liv eller för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merutgifter på grund av sitt funktionshinder. Blinda och gravt hörselskadade får alltid handikappersättning om funktionshindret uppkommit före 65 års ålder.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Balken gäller för Försäkringskassan och Skatteverket och därför påverkas Svenska kyrkan av lagen.

[Hälso- och sjukvårdslag \[1982:763\]](#)

3 b § Landstinget skall erbjuda dem som är bosatta inom landstinget eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där,

1. habilitering och rehabilitering,
2. hjälpmedel för funktionshindrade, och
3. tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade.

Landstingets ansvar omfattar dock inte habilitering, rehabilitering och hjälpmedel som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 b §. Landstingets ansvar innebär inte någon inskränkning i de skyldigheter som arbetsgivare eller andra kan ha enligt annan lag.

Habilitering eller rehabilitering samt tillhandahållande av hjälpmedel skall planeras i samverkan med den enskilde. Av planen skall planerade och beslutade insatser framgå. *Lag (2000:356).*

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Lagen gäller för landstingen och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen.

[Skollag \[2010:800 / 1100?\]](#)

Enligt 1 kap. 4 § ska det i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. Enligt 1 kap. 5 § ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna.

Enligt 2 kap. 25 § ska det finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Enligt 3 kap. 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Enligt 28 kap 16 § kan beslut om åtgärdsprogram överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Skollagen reglerar skolväsendets ansvar och skyldigheter. Det finns församlingar inom Svenska kyrkan som äger och driver ett antal förskolor och dessa lyder under skollagen.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			12(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

[Förordning \(1997:1158\) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar](#)

Förordningen innehåller detaljerade bestämmelser om teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF).

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Lagen gäller för anordnare av utbildningen och delägare i den. Om en enhet i Svenska kyrkan anordnar denna typ av utbildning eller blir delägare, påverkas den av lagen.

[Arbetsmiljölagen \[1977:1160\]](#)

Enligt 2 kap. 1 § 2 st. ska arbetsförhållandena anpassas till människors olika fysiska och psykiska förutsättningar. Enligt 2 kap. 1 § 4 st. ska teknik, arbetsorganisation och arbetsinnehåll utformas så att arbetstagaren inte utsätts för fysiska eller psykiska belastningar som kan medföra ohälsa eller olycksfall.

Enligt 3 kap. 2 a § ska arbetsgivaren se till att det finns en på lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet.

Enligt 3 kap. 3 § ska arbetsgivaren genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vi arbetets planläggning ska beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Svenska kyrkan är arbetsgivare och påverkas av denna lag.

[Förordningen \[1987:409\] om bidrag till arbetshjälpmedel m.m.](#)

En anställd med funktionshinder kan få bidrag till arbetshjälpmedel. Det får ges för behov som framkommer under de första tolv anställningsmånaderna. Bidraget avser arbetshjälpmedel, arbetsbiträde, näringshjälp och kostnader för ledsagare.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Svenska kyrkan är arbetsgivare och påverkas av denna lag.

[Förordningen \[2000:630\] om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga](#)

Förordningen om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga innehåller bestämmelser om Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program för dessa personer i (1 §). I 5 § stadgas att programmet omfattar stöd och andra insatser som syftar till att kompensera den nedsatta arbetsförmågan och stärka dessa personers möjligheter att få eller behålla ett arbete.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			13(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

Förordningen innehåller bestämmelser om anställning med lönebidrag, stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, stöd till personligt biträde och särskild stödperson för introduktion och uppföljning.

16 § Särskilda insatser för syn- och hörselskadade innebär ekonomiskt stöd till

- kostnaderna för tal- och punktskriftslitteratur som synskadade behöver för att kunna ta del av arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, och
- kostnader med högst 50 000 kronor per år för tolk åt barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag eller för inläsning på ljudmedier av facklitteratur till en synskadad som tar del av utbildning inom ett företag. Förordning (2005:1203).

17 § Särskilda insatser för syn- och hörselskadade avser inte insatser som landstinget skall svara för. Bestämmelser om landstingets ansvar för tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade finns i 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Svenska kyrkan är arbetsgivare och påverkas av denna lag.

[Förordning \(2001:526\) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken](#)

I förordningen sägs att myndigheter under regeringen ska utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de handikappolitiska målen. Myndigheterna ska verka för att personer med funktionshinder ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor.

Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder. I arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionshinder ska myndigheterna genomföra inventeringar och utarbeta handlingsplaner.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Förordningen reglerar myndigheters ansvar och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen. Däremot har Svenska kyrkan ett moraliskt ansvar och bör ha minst samma ambitionsnivå i frågorna som myndigheter för att framstå som trovärdig i sin verksamhet.

[Radio- och tv-lag \[2010:696\]](#)

Lagen ger möjlighet för regeringen och myndigheten för radio och tv att ställa krav på tillgänglighet till radio och tevesändningar. Det kan handla om textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik.

DOKUMENT			SIDA
Rättigheter för döva och teckenspråkiga			14(14)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Sigurdur Hafthorsson / Veera Florica Jokirinne	2015-09-14	PM	1.0

5 kap. 12 § En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Detta gäller även en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning eller sökbar text-tv genom tråd.

Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med radio- och tv- avgift enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, och av Myndigheten för radio och tv i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid.

Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas. *Lag (2012:702)*.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Radio- och tv-lagen reglerar det allmännas ansvar och därför påverkas Svenska kyrkan inte särskilt av lagen, men däremot i TV sändningar där Svenska kyrkan är delaktig bör till den omfattning det är möjligt att tillgängliggöra textning eller teckenspråkstolkning.

[Förvaltningsprocesslagen \[1971:291\]](#)

Av 50 § förvaltningsprocesslagen framgår att rätten vid behov ska anlita tolk om part, vittne eller annan som ska höras inför rätten inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Rätten får även i annat fall vid behov anlita tolk.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Förvaltningsprocesslagen gäller för förvaltningsdomstolar och påverkar därför inte Svenska kyrkan.

[Rättegångsbalken \[1942:740\]](#)

I 5 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken (RB) stadgas att part, vittne eller annan, som ska höras inför rätten ska biträdas av tolk om han eller hon inte behärskar svenska språket. Om den som ska höras är allvarligt hörsel- eller talskadad ska man också anlita en tolk som kan biträda personen i fråga.

Vad gäller för Svenska kyrkan?

Rättegångsbalken gäller för civilprocesulella domstolar och påverkar därför inte Svenska kyrkan.